

Geslaagde workshops op de eerste stichtingsdag

1 januari 1991

Auteurs: Ank Hendricks, Wam de Moor

Volume: 01

Nummer: ?

Pagina's: 36-40

Documenten

- [tsjip_jrg01_030.pdf](#)

ank hendricks warn de moor geslaagde workshops op eerste stichtingsdag dc kom op het amstelstation de roltrap af en kijk met glazige ogen naar de aanduiding heerlen verwarring daar moet ik toc h nie t zijn b e zou toc h naa r nijmegen o m e r ee n workshop t e leide n ove r creativ e writing fr ieric e va n faassen of i k ri j onderwe g hie r naarto e door he t land schap de slaap nog in de ogen en daar opeens zie ik daar die boerderij me t een schev e antenn e o p het dak daar wone n mensen realiseer ik mij wie zijn ze wat doen ze camie l van woerkum of i k zit in de trein hiemaartoe de krant te lezen tegenover mij een jongen die blijkbaar dolgraa g een stukje van die krant zou willen hebben maar ik heb hem nog niet uit die spanning voel ik nog arie van den akker drie beginnetjes in de workshop met vaste hand geleid door fr6derice van faassen medewerker van de stichting kunst zinnige vormin g amsterdam i n lokaa l 6 0 1 va n he t nij meegse erasmusgebouw het is vrijdag 22 september 1991 en ongeveer een kwart van onze donateur s w e zegge n toc h gemakkelijker leden i s naar nijmegen gekome n o m d e eerst e echt e stichtingsda g mee te maken sinds voorzitter koos hawinkels bij de nota ris in hilversum op 21 december 199 0 zijn handtekenin g i s gaan zetten dat het een goed idee is geweest de werkzaamheden voor de werkgroepen t e combineren me t de workshops blijkt ui t de zeer positieve reacties die frederice van faassen en drama docent jacques de vroomen op hun heldere procedures kre gen aan de vroomens workshop creatief vertellen doe n vijftien leden mee creative writing trekt tien enthousiastelin gen over de werkgroepen leest u elders in dit nummer 36 workshop 1 creatief vertelle n er was eens een stuk hout als kind zat ik nooit bij opa op schoot om ademloos naar zijn verhalen te luisteren misschien is dat de reden van mijn angst om i n d e kla s t e vertellen mij n verwachtinge n voo r d e workshop vertellen waren hoog gespannen die vrijdag zou het toch nog te leren zijn jacques de vroomen geeft een korte inleiding over wat ons in anderhalf uu r t e wachte n staat vee l oefene n me t klein e stukjes va n de techniek hijzelf za l tussendoor en na afloo p tips geven we werken aan de hand van orpheus en eurydice jacques heeft het verhaal voor het gemak samengevat in 14 zakelijke zinnen

een schriftelijk verslag doet geen recht aan het karakter van de bijeenkomst tot heden. Ik dat een lezer met de tips en suggesties ook zelf kan oefenen. Je merkt vanzelf aan de reactie van je publiek of je aangenaam kunt vertellen. Eerst een paar kanttekeningen bij de voorbereiding. Vertel alleen maar verhalen waar je zelf dol op bent. Anders wordt het heel moeilijk om een verhaal echt mooi te vertellen. Het is absoluut verkeerd om je verhaal eerst op te schrijven en dan van buiten te leren spreken. Taal is iets heel anders dan schrijftaal. Geef een verhaal kleur als eerste oefening. Verdeelden we het verhaal in segmenten die we een kleur moesten geven. Zo werd de zin 'Eurydice sterft op de huwelijksdag door een beet van een giftige slang' zwart en de zin 'Orpheus krijgt toe stemming om haar mee te nemen' geel. Zwart staat voor droefenis en ellende, geel voor blijdschap. Op die manier kun je het hele verhaal inkleuren waar de kleur verandert. Probeer je bij het vertellen de toon of de sfeer te laten veranderen door van tevoren een biografie van de hoofdpersonen te maken. Gaan ze veel meer leven? Hoe oud is Eurydice? Hoe ziet ze eruit? Hoeveel broers of zusjes heeft ze? Wat doet ze de hele dag tijdens het vertellen? Kun je op heel veel dingen letten? Het is niet goed om alles in 66n keer te willen veranderen. Je kunt je het beste per verhaal op 66n punt concentreren. Een opsomming in willekeurige volgorde. 37. Begint nooit zomaar te vertellen. Zorg ervoor dat je de aandacht van je leerlingen krijgt. Een deelnemer aan de workshop begon Orpheus en Eurydice met een verhaal over hoe mooi muziek kan zijn. Hoe iemand door het luisteren naar muziek alles kan vergeten en erdoor betoverd wordt. Als je dan als voorbeeld de actuele nr 1 uit de top 40 neemt, ben je verzekerd van aandacht. Gebaren zijn heel belangrijk om je verhaal te ondersteunen, maar bewust gebruik is in dit geval altijd verkeerd over gebaren. Mag je niet nadenken. Perspectiefwisseling kan heel verrassend werken. Probeer maar eens in de ik-persoon te vertellen. Een ik als Orpheus levert een heel ander verhaal op dan een ik als Eurydice of Hades. Het is voor leerlingen heel belangrijk dat je beelden doet vertellen. De bosnimf Eurydice en Eurydice een bosnimf met gitzwarte haren, slanke voeten en wapperende jurk zijn niet dezelfde personen. Dit is een selectie uit een grote hoeveelheid tips. Ik ben in anderhalf uur zeker geen volleerd vertelster geworden, maar ik ben wel een stukje onzekerheid kwijt geraakt. Het was zeker geen toeval dat ik een week later een tweede klas een uur lang wist te boeien met de zwerftochten van Odysseus. Mijn volgende stap is vertellen in een heel drukke derde klas met 32 leerlingen. Ik ben benieuwd. Ah, workshop 2: Creative Writing. Zo'n begin als in de aanvang van dit verslag. Geciteerd is het resultaat van stap 1 in de procedure. De vertelronde Frederice maakt vooraf duidelijk dat ze zich met klassen van 25-30 leerlingen juist bij dit werk dat gemakkelijk tot geroezemoes kan leiden tamelijk streng en frontaal opstelt. Nu zit zij meer als groepsleidster tussen ons in de vertelronde. Is natuurlijk wat kennismakingachtig, maar het gaat toch vooral om ieders persoonlijke start van een schrijfproces. Kennis maken we zo doende toch bijvoorbeeld met Lina Spies die uit Zuid-Afrika over is en met Hans Ester die meegekomen is. Een rasvertelster zoals we al gauw concluderen voor wie de Nederlandse gezelligheid een openbaring is. 38. De workshopleidster maakt duidelijk wat ieders sterke en minder sterke kanten bij het vertellen. Van dit ene moment zijn Camiel bijvoorbeeld zou dat beeld van de scheve televisiemast

meer kunnen uitbuiten arie had naast het lezen van de krant nog een punt dat aandacht vroeg karin maakt e van haar moment een heel lineair verhaal en dat zou z e betere niet kunnen doen als ze geconcentreerd wil kunnen vertellen stop 2 we gaan nu schrijven begin maar eens de momenten die deze dag totnutoe voor je maakten kort te noemen als je dat op een rijtje hebt kies je het moment dat je het beste bevalt en we schrijven op blaadjes en met leuke schrijvende stiften die frederice heeft meegebracht want zo n pen moet lekker in je hand liggen en soepel mooi zwart schrijven dan doen de meeste balpoints die we bij ons hebben niet we schrijven en dat lezen we daarna voor marleen over haar gepruts aan de pc net voor z e wegging warn over een ogenblik van ergernis rond de interpretatie van een schilderij van armando arie over een telefoontje dat hij in de klas kreeg van een hijger zei een van de leerlingen en dat van de conciërge week te zijn irene over het genot van stoom uit de pressure cooker eus over ander genot bezoek van een student die uit zichzelf koffie voor je meebrengt lina die met hans sprak over haar vaderland als een land van contrasten aan haar vraagt frederice even of ze het allemaal werkelijk zo beleefd heeft op het moment zelf of dat er naderhand iets is ingevuld als je niet voor je ziet wat er gebeurt in de tekst die iemand voorleest moet je ernaar vragen de taal zelf of de waarneming die voorafging zijn dan niet duidelijk genoeg als iemand precies zeggen kan wat er gebeurd is wordt het perfect eus snijdt het probleem aan van de tijd waarin je zo n herinnering opschrijft sommigen gebruikten de o v t anderen de o t t marleen heeft het gevoel dat voor haar o t t onnatuurlijk klinkt frederice denkt dat je ze best door elkaar kunt gebruiken schrijvers gebruiken ze allebei en dat lezen we toch heel vlot weg in stap 3 wordt ons gevraagd een zin uit de momenten van de dag te kiezen die net wat meer betekenis lijkt te hebben die schrijven we op voeg daar een regel aan toe die er in houdelijk op aansluit en nog een herhaal nu de eerste regel 39 ga verder twee regels door op deze regel herhaal nu de eerste en de tweede regel sprekend over het rondje dat zo geleid door frederice ontstaan is merken we dat het genre eisen stelt korte versregels zijn doeltreffender dan lange betekenisvolheid ontstaat ook door de herhaling maar die herhaling kan bij te onbenulige zinnen ook tot kwasi diepzinnigheid en verveling leiden intussen is er al een mooi rondje bij van joop die schrijft over de trots van de vader elk denkt zijn valk een uil te zijn die zijn kind naar school ziet gaan en zich afvraagt of alle vaders zo denken als hij stop 4 tenslotte houdt in dat we nu vanuit het bewustzijn van wat een rondje is een rondje schrijven over nog een moment van de dag en ook die stap blijkt boeiende en leverende resultaten op te leveren frederice vraagt warn de bijeenkomst af te ronden en hij meent dat er sprake is geweest van een perfecte workshop waarin we ons met enorm veel plezier hebben laten coachen door frederice de samenhang tussen haar procedure voor productiegericht creatief werken en die van kenneth koch is volgens hem evident ook al komt frederice van faassen van een andere kant namelijk van de werkschuit en de taaldruk werkplaats waarin doortheo vesseur zoveel is geïnvesteerd en nog een ding is hem opgevallen de soepelheid waarmee de overgang van een tekstvervangingsmethode naar een tekstbestuderingsprocedure kan worden gemaakt en terug de anderen delen in dit positieve oordeel over de workshop werkt het ook in

de praktijk van alle dag als je niet met tien welwillenden bijeenzit maar met een sceptische 4 havo klas dat horen we graag eens terug een resultaat is er al eu s schalkwijk paste de procedure reeds de volgende dag toe op zijn studenten vreemde talen in de postdoctorale lerarenopleiding van de k u z i j waren even enthousiast als de deelnemers aan deze workshop wdm 40